

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/33/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7022200072
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:7022200072.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Jana Martinčeková ako členka senátu a JUDr. Martin Tiso ako člen senátu vo veci žalobkyne: I. M. Š., U., M. X. L. XXXX, N. XXX/X, B., zastúpenej: Mgr. Paskal Milata, advokát, Hviezdoslavova 3, Rožňava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 27. októbra 2021, č. XXX XXX XXXX, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach č. k. KE-5Sa/4/2022-153 z 9. októbra 2023 takto

rozhodol:

I. Rozsudok Správneho súdu v Košiciach č. k. KE-5Sa/4/2022-153 z 9. októbra 2023 sa zrušuje v rozsahu, v akom ním bola zamietnutá žaloba v časti, ktorou sa žalobkyňa domáhala zakázať žalovanej zaťažovať ju kontrolnými lekárskymi prehliadkami, a v tomto rozsahu sa mu vec vracia na ďalšie konanie.
II. Vo zvyšku sa kasačná sťažnosť zamietla.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobkyňa bola od februára 2017 zamestnaná v Českej republike, a preto podliehala českým právnym predpisom vo veciach sociálneho zabezpečenia. Približne od januára 2020 v Českej republike navštevovala psychiatrickú ambulanciu, kde sa sťažovala na psychické problémy spôsobené dlhodobou šikanou v prác. V dôsledku toho bola uznaná za dočasne práceneschopnú a podstupovala terapiu. V jej rámci sa v septembri 2020 liečila v kúpeľoch, odkiaľ bola na záver prepustená ako pokojná a apsyhotická. Novšie psychiatrické vyšetrenie v tom istom mesiaci však potvrdilo opätovné zhoršenie jej stavu aj kvôli partnerským nezhodám; keďže v Českej republike nemala rodinné zázemie, lekár vyslovil odporúčanie, že jej stavu by prospel návrat do Slovenskej republiky k rodine. Preto sa presťahovala na Slovensko a od novembra 2020 tu bola tiež v starostlivosti psychiatra, ktorý jej stav posúdil ako akútnu stresovú reakciu. Až do 19. júla 2021 bola žalobkyňa uznaná za práceneschopnú podľa pôvodného rozhodnutia lekára v Českej republike. Pretože bola naďalej zamestnankyňou tamojšieho zamestnávateľa, nebol si jej ošetrujúci lekár na Slovensku istý, ako vystaviť potvrdenie o ďalšom trvaní práceneschopnosti, a preto v tomto smere komunikoval s posudkovou lekárkou pobočky žalovanej v Košiciach. Naostatok tento lekár potvrdil ďalšie trvanie práceneschopnosti žalobkyne od 5. augusta 2021.

2. Medzičasom žalobkyňa požiadala žalovanú o invalidný dôchodok. Jej zdravotný stav posúdila posudková lekárka pobočky v Košiciach, ktorá svoje závery vyjadrila v odbornom posudku o invalidite z 20. apríla 2021. V ňom zhrnula správy z hospitalizácie v kúpeľoch zo septembra 2020, ako aj správy psychiatra z januára, septembra, novembra, decembra 2020, februára a apríla 2021, psychológa z decembra 2020, neurológa z novembra 2020 a februára 2021 a fyziatra z decembra 2020. Po ich zhodnotení dospela k záveru, že žalobkyňa „s vysokoškolským vzdelaním, pracuje v Českej republike“, jej zdravotný stav je od januára 2020 posudzovaný ako reakcia na stres s proťahovanou depresívnou

reakciou, od novembra 2020 ako akútna stresová reakcia s nastavenou liečbou, no jej „neurologický nálezh je negatívny“. Na základe toho za rozhodujúce zdravotné postihnutie žalobkyne ustálila neurotické, stresové a somatomorfné poruchy - stredne ťažká forma podľa kapitoly V položky 4 písm. a) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Tomu priradila mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 15 % (z rozpätia 15 až 20 %), teda na dolnej hranici, pretože ochorenie bolo akútne a vyžadovalo si ďalšiu liečbu. Na základe toho ústredie žalovanej rozhodnutím z 18. júna 2021 zamietlo žiadosť žalobkyne, pretože nebola invalidná v zmysle § 71 ods. 1 cit. zák.

3. Žalobkyňa sa proti tomuto rozhodnutiu odvolala, a tak jej zdravotný stav posúdila posudková lekárka ústredia žalovanej (pracovisko v Košiciach). Tá si od žalobkyne výslovne vyžiadala aj všetky správy psychiatra po júni 2021. Následne okrem už uvedených odborných nálezhov vyhodnotila aj správy psychiatra z mája, júna, augusta 2021 a neurológa z apríla a mája 2021 a v odbornom posudku z 9. septembra 2021 ustálila, že od mája 2021 je žalobkyňa okrem akútnej stresovej reakcie liečená aj pre inú depresívnu epizódu, ktorú potvrdili aj kontrolné vyšetrenia a ktorú hodnotila ako stredne ťažkú formu. Naopak, za posudkovo nevýznamný považovala stav opísaný v správach neurológa, pretože jeho nálezh bol negatívny a „v objektívnom klinickom obraze“ nezistil známky dráždenia nervov a svalov, ani úbytok svalovej hmoty alebo poruchy citlivosti. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie tak ustálila poruchy nálad (manické, depresívne, periodické) - stredne ťažké formy podľa kap. V pol. 3 písm. a) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Tomu priradila mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 % (z rozpätia 35 až 45 %) s dátumom vzniku invalidity 4. augusta 2021, kedy kontrolné vyšetrenie potvrdilo dlhodobejšiu liečbu rozhodujúceho zdravotného postihnutia. Na základe toho generálny riaditeľ žalovanej preskúmaným rozhodnutím z 27. októbra 2021 priznal žalobkyňi invalidný dôchodok v sume 66,40 € mesačne od 4. augusta 2021, a to jednak podľa § 70 ods. 1, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z., jednak podľa čl. 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, pretože zohľadnil aj doby zamestnania v Českej republike. V odôvodnení tohto rozhodnutia výslovne odkázal na zákon č. 66/2020 Z. z., ktorý počas krízovej situácie dovoľuje žalovanej, aby posudzovanie zdravotného stavu vykonávala bez prítomnosti aj takého poistenca, ktorý na nej trval.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa obsiahlu správnu žalobu, v ktorej závere sa domáhala celkovo deviatich výrokov: I. upraviť rozhodnutie tak, že sa invalidný dôchodok prizná od 21. apríla 2021, II. upraviť rozhodnutie tak, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa zvýši na 80 %, III. potvrdiť, že jej invalidita je dôsledkom pracovného úrazu, IV. uložiť žalovanej ušetriť ju zbytočnej záťažke kontrolnými lekáorskými prehliadkami, V. uložiť žalovanej doplniť do odborného posudku meno posudkového lekára, VI. uložiť žalovanej doručiť žalobkyňi potvrdenie o dočasnej práceneschopnosti od 20. júla do 4. augusta 2021, VII. uložiť žalovanej zaslať jej ospravedlnenie presného znenia, VIII. zaviazat' žalovanú na zaplatenie jej 9.003 Kč s úrokom z omeškania ako náhradu škody, IX. zaviazat' žalovanú na zaplatenie 100.000 € ako náhradu nemajetkovej ujmy. Správny súd predvolal žalobkyňu na informatívny výsluch 30. mája 2022, kde zotrvala na všetkých týchto petitoch, a preto 16. júna 2022 postúpil vec v časti nárokov pod VII až IX Okresnému súdu Košice I. Následne správny súd rozsudkom č. k. KE-5Sa/4/2022-153 zamietol správnu žalobu. Na odôvodnenie uviedol, že preskúmané rozhodnutie žalovanej považuje za správne, skutkový stav bol podľa neho zistený dostatočne a jeho dôvody sú zrozumiteľné. Odkázal na ustanovenie § 71 zákona č. 461/2003 Z. z. a zdôraznil, že zdravotný stav poistencov posudzujú posudkoví lekári. Posudok o invalidite z 9. septembra 2021 považoval za presvedčivý a zodpovedajúci zákonu. Jeho vydanie v neprítomnosti žalobkyne dovoľovala právna úprava v čase pandemickej situácie. Žalovaná sa riadila predloženými lekáorskými správami a posudok vypracoval lekár so špecializáciou posudkové lekárstvo. Lekárske správy predložené žalobkyňou neodôvodňovali vyššiu mieru poklesu schopnosti zárobkovej činnosti. Nové správy alebo posudky o zhoršení zdravotného stavu môžu slúžiť ako podklad nového preskúmania, ale pre tu preskúmané rozhodnutie nie sú podstatné kvôli ustanoveniu § 135 ods. 1 SSP. Úlohou správneho súdu je zhodnotiť zákonnosť rozhodnutia, pričom vychádza zo skutkového stavu, ktorý zistili orgány verejnej správy. Určenie doby vzniku invalidity je odbornou medicínskou otázkou, ktorú posudkový lekár riadne posúdil v odbornom posudku. Naopak, žalovaná podľa správneho súdu nie je zodpovedná za vystavenie potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti. K námietke, že posudkové lekárske nemali špecializáciu na posudkové lekárstvo, správny súd odkázal na obsah napadnutého rozhodnutia. Námietku, že posudková lekárka protiprávne inštruovala psychiatricku, nepovažoval za preukázanú. Mladý vek žalobkyne podľa správneho súdu zakladá možnosť priaznivej zmeny jej intelektuálnej pracovnej činnosti, keďže miera jej poklesu nie je úplná, ale len 45 %-ná. Pracovný úraz by bol rozhodujúci pre úrazovú rentu, čo je iná kategória nárokov. K žiadosti ušetriť žalobkyňu ďalších kontrolných prehliadok správny súd „s

dovolením“ pripomenul, že „bez jej účasti, nie je možné zaručiť jej úplnú spokojnosť vzhľadom na výhrady ku napadnutému rozhodnutiu, ako aj s týmito súvisiacimi úkonmi“ (ods. 59). Z administratívneho spisu podľa súdu vyplýva aj meno posudkových lekárov, ktoré žalobkyňa sama vedela. Správny súd sa v závere stotožnil s názorom posudkového lekára, že miera poklesu schopnosti žalobkyne vykonávať zárobkovú činnosť je 45 % a vznikla od 4. augusta 2021 z dôvodov, ktoré tento lekár uviedol.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou, mimoriadne obsiahlou (65stranovou) kasačnou sťažnosťou sa žalobkyňa domáha zmeny tohto rozsudku tak, že sa zruší preskúmané rozhodnutie; zároveň opakuje svoje žalobné návrhy zo správnej žaloby. Predovšetkým namietla viacero procesných pochybení, ktorými podľa nej správny súd porušil jej právo na spravodlivý proces podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP: (1) správny súd porušil voči nej poučovaciu povinnosť podľa § 26 SSP; (2) nesprístupnil jej administratívny spis žalovanej, hoci k tomu mal možnosť; (3) nerešpektoval jej špecifické potreby podľa § 199 ods. 2 SSP, ak jej určil lehotu na repliku 10 dní; (4) keďže žalovanej dal lehotu 30 dní, nerešpektoval rovnosť účastníkov podľa § 5 ods. 9 a § 53 SSP, ale zároveň tým žalobkyni spôsobil prekážku v prístupe k spravodlivosti ako osobe so zdravotným postihnutím v rozpore s čl. 13 ods. 1, čl. 4 ods. 1 písm. d) a e) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, čl. 12 ods. 2 a 4, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy; (5) nedôvodne ju predvolal na informatívny výsluch, kvôli čomu prežívala až do výsluchu mučivé útrapy, pritom jej správna žaloba mala všetky zákonné náležitosti a jediným cieľom bolo donútiť ju, aby vzala späť časť petitu (týkajúcu sa jej diskriminácie), a keď sa to správneho súdu nepodarilo, túto časť žaloby vylúčil; namiesto výsluchu ju mohol upovedomiť písomne, čím by si usporila trovy na cestovné, o ktorých náhrade napriek jej žiadosti správny súd nerozhodol; (6) neinformoval ju o zmene zákonných sudcov, ktorí navyše vo veci spôsobili zbytočné prieťahy; (7) nedôvodne prihladol na podanie advokáta, ktorý už oznámil zánik zastúpenia; (8) akceptoval úkony advokáta, ktorému žalobkyňa neudelila splnomocnenie, a dovolil mu nahliadnúť do spisu v rozpore s § 81 ods. 1 a 2 SSP, čím porušil aj čl. 2 ods. 2 a čl. 19 a 22 ústavy, ale aj § 58 ods. 3 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a § 11 Občianskeho zákonníka; (9) napriek jej žiadosti neuvádzal riadne jej akademické tituly, čím zasiahol do práva podľa čl. 19 ústavy; (10) predvolanie na pojednávanie doručil do rúk nesplnomocneného advokáta a až dodatočne (po dvoch mesiacoch) do rúk ňou zvoleného advokáta, hoci o jeho splnomocnení už vedel predtým; (11) z pojednávania 9. októbra 2023 nebol v rozpore s § 117 ods. 1 SSP vyhotovený zvukový záznam, lebo nebol vložený do elektronického súdneho spisu ani na dodatočnú žiadosť právneho zástupcu, čím bola žalobkyňa ukrátená na možnosti oboznámiť sa s priebehom pojednávania; (12) napriek predĺženiu lehoty na vypracovanie rozsudku do 15. decembra 2023 (hoci dôvody bolo možné považovať za závažné) ho sudkyňa v rozpore s § 142 ods. 3 SSP podpísala až 18. decembra 2023; (13) správny súd odmietol návrh právneho zástupcu na vykonanie dokazovania znalcom, čím porušil čl. 47 ods. 3 ústavy a § 5 ods. 2 a 9 a § 199 ods. 2 SSP. Ďalej žalobkyňa predstavila dôvody, ktoré podľa nej svedčia o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP: (1) odôvodnenie rozsudku správneho súdu nezodpovedá požiadavkám § 139 ods. 2 SSP, pretože uvádza nesprávny dátum podania žaloby, nedostatočne reprodukuje jej obsah (uvádza „zámerne lživé informácie v prospech žalovanej“, prekrúca jej žalobné tvrdenia) a obsah ďalších podaní, nesprávne opisuje priebeh administratívneho konania (odborný posudok o invalidite bol anonymný), akceptuje neskoré vyjadrenie žalovanej (ktoré žalobkyni zaslal len naskenované), ale žalobkyninu repliku zhŕňa do jednej vety (v rozpore s § 5 ods. 9, § 53 SSP a čl. 47 ods. 3 ústavy) a neuvádza nič o informatívnom výsluchu; správny súd žalobkyňu predvolal podľa § 108 ods. 2 SSP, pretože ju chcel vyslúchnuť, ale nijako sa nevyrovnal s tým, že sa zo zdravotných dôvodov nedostavila; správny súd neúplne cituje zákonné ustanovenia (§ 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z.); (2) žalovaná v rozpore s vlastným metodickým usmernením do šiestich pracovných dní od doručenia formulára nekontakovala žalobkyňu za účelom spísania žiadosti o dôchodok, čím porušila čl. 19 ods. 2 ústavy a § 6 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.; žalovaná nekomunikovala so žalobkyňou elektronicky a neposlala jej tlačivo „Odsúhlasenie údajov“, takže nebolo možné tieto údaje opraviť; (3) žalovaná ju neinformovala o možnostiach, aby sa nemusela dostaviť na pobočku, čím ju vystavila riziku nákazy respiračným ochorením, a kontaktovala ju mimo úradných hodín; s tým kontrastuje, že posudzovanie invalidity sa konalo v neprítomnosti žalobkyne práve kvôli riziku nákazy; (4) žalovaná posúdila zdravotný stav žalobkyne až 20. apríla 2021, hoci podklady mala k dispozícii už 15. februára 2021, a až 26. septembra 2021 postúpila žiadosť príslušnej inštitúcii Českej republiky spolu so svojím neprávoplatným rozhodnutím, čím ju podľa žalobkyne nabádala na diskrimináciu, no následné nové rozhodnutie o priznaní jej nepostúpila; (5) žalovaná nedodala žalobkyni lekárske správy, odborný posudok o invalidite je neúplný (chýba údaj o práceneschopnosti a pracovná anamnéza) a neobsahuje meno posudkového

lekára, čo odporuje zákonu, navyše posudková lekárka pobočky ani nemá špecializáciu na posudkové lekárstvo; správny súd nesprávne uviedol, že posudok obsahuje meno lekára, a odmietol zaviazat žalovanú, aby ho doplnila; (6) odborný posudok je diskriminačný, lebo posudzoval žalobkyňu na základe veku, no neuvádza jej pracovné pozície, ani nezmieňuje, že jej stav je dôsledkom pracovného úrazu (§ 8 zákona č. 461/2003 Z. z.), hoci sa žalobkyňa domáhala, aby to správny súd uložil žalovanej; (7) posudková lekárka pobočky poškodzovala žalobkyňu aj pri potvrdzovaní jej práceneschopnosti, pri čom nezákonne ovplyvňovala jej ošetrojúceho lekára, aby zakryla stopy pochybení žalovanej; (8) žalovaná účelovo tlačila na žalobkyňu, aby po 28. júni 2021 absolvovala ďalšie vyšetrenia u psychiatra a aby sa nechala hospitalizovať, žalobkyňa však naďalej trvá na tom, aby súd žalovanej uložil vystaviť jej potvrdenie o práceneschopnosti za obdobie 20. júla až 4. augusta 2021; (9) žalovaná nijako nereagovala na žiadosť žalobkyne o prizvanie prísediaceho lekára, hoci jej prípad je náročný, kedy žalovaná podľa vlastných vyjadrení takéhoto lekára prizýva, čím žalobkyňu diskriminovala, rovnako ignoruje aj iné požiadavky žalobkyne; (10) žalovaná v odvolacom konaní rozhodovala na základe neúplného posudku posudkovej lekárky pobočky, ktorá vedela o tom, že žalobkyňa je od 9. januára 2020 práceneschopná kvôli akútnej stresovej reakcii, z čoho sa následne vyvinula depresia ťažkého stupňa; aj posudková lekárka ústredia vedela, že depresia sa spomína už v lekárskej správe z 30. septembra 2020, no sústredila sa na posudzovanie stavu po 20. apríli 2021 a dátum vzniku invalidity napriek tomu stanovila až na 4. augusta 2021; správny súd zamietol jej správnu žalobu bez toho, aby o tejto otázke vykonal dokazovanie, čím porušil čl. 47 ods. 3 ústavy, pretože tvrdenia žalovanej v posudkoch povýšil nad tvrdenia žalobkyne; lekárske posudky úradu práce z 20. decembra 2023 (vydané lekárom so špecializáciou na posudkové lekárstvo) potvrdzuje, že zdravotný stav žalobkyne je chronický s trvalým poškodením; správny súd sa v tejto súvislosti bezdôvodne nezaoberal jej návrhom, aby ju žalovaná nezaťažovala kontrolnými prehliadkami, a tiež návrhom vysloviť, že invalidita je dôsledkom pracovného úrazu; žalovaná ďalej za posudkovo nevýznamné považovala bolesti chrbtice, hoci posudok z 20. decembra 2023 ich hodnotil ako ťažké zdravotné postihnutie, a nevyhodnotila pokles zárobkovej činnosti vo vzťahu k žalobkyňou vykonávaným pozíciám; (11) žalovaná rozhodla po lehotách ustanovených v § 210 zákona č. 461/2003 Z. z., teda so zbytočnými prietiahmi; (12) žalovaná už 30. novembra 2021 uviedla v informačnom systéme, že žalobkyňa priznala invalidný dôchodok, hoci rozhodnutie ešte nebolo právoplatné, na základe čoho úrad práce prestal vyplávať žalobkyňi pomoc v hmotnej núdzi, žalovaná však dlhý invalidný dôchodok a trinásť dôchodok vyplatila až 5. januára 2022, čím jej vznikla škoda kvôli inflácii; navyše ju o tento príjem ukrátila pred vianočnými sviatkami, čím navodila stav finančnej núdze, a tým žalobkyňu zámere poškodila, čím porušila čl. 39 ods. 6 a čl. 35 ods. 3 ústavy; (13) žalovaná v rozpore s § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. doručuje rozhodnutia „obyčajnou zásielkou“, čím dochádza aj k neoprávnenému spracúvaniu osobných údajov v rozpore s nariadením č. 2016/679; (14) z uvedených dôvodov správny súd vec nesprávne právne posúdil, lebo namiesto zákonnosti rozhodnutia sa zaoberal zdravotným stavom, na čo nemá odborné znalosti, no odmietol vykonať dôkaz znaleckým posudkom; postupoval v rozpore s § 135 SSP, lebo sa zaoberal budúcim vývojom, pričom sám uznal, že skutočnosti uvádzané v žalobe môžu viesť k zmene rozhodnutia žalovanej; (15) zákonná sudkyňa niektorými formuláciami rozsudku (podľa žalobkyne invektívami) zasiahla do práva žalobkyne na ochranu osobnosti, čím porušila čl. 19 ods. 1, čl. 12 ods. 4 ústavy a Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím; za osobitne ponižujúce žalobkyňa považuje, že zákonná sudkyňa jej odporúča zmenu intelektuálnej činnosti, hoci jej intelekt nie je nijako dotknutý, k čomu podala prehľad doterajších študijných a pracovných úspechov; ďalej jej sudkyňa vytkla, že nepodstúpila odporúčanú liečbu, hoci jej právom bolo ju odmietnuť; zákonná sudkyňa tak postupovala v rozpore s čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, § 5 ods. 2 a § 123 SSP, čl. 6 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím; (16) správny súd v rozsudku odkázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 So 5/2011, ktorý nie je verejne prístupný, hoci by mal odkazovať len na verejne prístupné rozhodnutia; žalobkyňa si ho však vyžiadala a vyplýva z neho, že v danej veci správny súd sám vykonal dokazovanie - opätovné posúdenie zdravotného stavu, čo však správny súd v tu prerokovanej veci neurobil a tým sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

6. Žalovaná navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť, keďže rozhodnutie správneho súdu považovala za správne.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené sťažnostné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

8. Hneď na úvod treba uviesť, že enormný rozsah kasačnej sťažnosti (hoc aj formálne spísanej a podpísanej advokátom), v ktorej žalobkyňa podrobne hodnotí a vyjadruje svoj názor na takmer každý úkon v postupe žalovanej, následne každý procesný úkon správneho súdu a takmer každý odsek napadnutého rozsudku, skôr sťažuje než uľahčuje pochopenie podstaty jej námietok. Žalobkyňa sa totiž zrejme domnieva, že akýkoľvek (domnělý či skutočný nedostatok) v činnosti žalovanej alebo správneho súdu predstavuje porušenie jej práv. Podľa § 191 ods. 1 SSP však správny súd môže zrušiť preskúmané rozhodnutie orgánu verejnej správy (teda napr. rozhodnutie žalovanej) len vtedy, ak je naplnený niektorý z dôvodov zrušenia uvedených v tomto ustanovení. Podľa písmena g) cit. odseku takým dôvodom je, ak došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej. Nepostačuje teda akékoľvek, ale len podstatné porušenie procesných ustanovení, ktoré navyše má byť kauzálne pre nezákonnosť výsledného rozhodnutia. Podobne podľa § 440 ods. 1 SSP môže byť dôvodom kasačnej sťažnosti len porušenie zákona (arg. predvetím tohto odseku) niektorou z väd vymenovaných v citovanom ustanovení. Obsah kasačnej sťažnosti sa však - na škodu veci - nesústreďuje na takto vymedzené vady, preto sa kasačný súd sústreďí na námietky žalobkyne tak, ako ich sám bol schopný s niektorým z citovaných zákonných ustanovení prepojiť.

III.A Námietky porušenia procesných práv

9. Prvú veľkú skupinu námietok žalobkyne tvoria námietky porušenia procesných práv v konaní pred správnym súdom. Kasačný súd sa nestotožňuje s námietkou, že by správny súd porušil voči nej poučovaciu povinnosť. Ustanovenie § 26 ods. 1 SSP, podľa ktorého správny súd poskytuje účastníkom poučenie o ich procesných právach, totiž neznamená, že by súd mal každému účastníkovi sprístupniť a vysvetliť celý obsah Správneho súdneho poriadku. Naopak, podstatné je, aby poučenie bolo účelné a prispôsobené procesnej situácii. Žalobkyňa také poučenie dostala pri doručení vyjadrenia, predvolania a rozsudku. Nahliadanie do administratívneho spisu je podľa § 81 ods. 1 a § 82 ods. 3 SSP právom účastníka, zo žiadneho ustanovenia však nevyplýva povinnosť správneho súdu účastníkovi aktívne ponúkať túto možnosť. Žalobkyňa pritom netvrdí, že by sa nahliadnutia domáhala a správny súd by jej ho bol odoprel. Nie je zrejme, ako 10dňová lehota na repliku (§ 106 ods. 1 SSP) nerešpektovala špecifické potreby žalobkyne a z čoho mal súd vyvodiť, že určenie takejto (napospol obvyklej) lehoty bude pre žalobkyňu nesplniteľné. Navyše nie je jasné, ako to malo sťažiť uplatňovanie jej procesných práv, keď správny súd nebol podľa § 203 ods. 2 SSP vôbec viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, a tak mohla žalobkyňa prednášať k veci čokoľvek až do vyhlásenia rozsudku. Ak žalobkyňa kontrastuje túto lehotu s 30dňovou lehotou, ktorú dal súd žalovanej na vyjadrenie, tak jej uniká, že vyjadrenie k žalobe podľa § 105 písm. a) SSP je prvou procesnou obranou žalovanej proti takejto žalobe (na ktorej podanie je lehota dva mesiace, porov. § 181 ods. 1 SSP). Replika žalobkyne v zmysle § 106 ods. 1 SSP je potom už len ďalšou reakciou, a preto oba úkony nemožno porovnávať a rozdielne lehoty pri nich nemôžu zakladať nerovnosť účastníkov. Z už uvedených dôvodov je takisto celkom nejasné, ako mohol tento postup porušiť ňou označené články ústavy a Dohovoru o ochrane osôb so zdravotným postihnutím.

10. Nedôvodné sú podľa správneho súdu aj námietky žalobkyne smerujúce proti jej informatívnemu výsluchu 30. mája 2022. Predovšetkým, podľa § 60 SSP správny súd predvolá na výsluch toho, kto podanie urobil, ak má za to, že tým možno dosiahnuť odstránenie väd podania. Žalobkyňa žaloba - podobne ako kasačné sťažnosť - takisto spočívala v pomerne detailnom opísaní rôznych nedostatkov v postupe žalovanej a kumulovalo sa v nej celkovo deväť petitov pestrého obsahu. Správnemu súdu tak nemožno vytýkať, ak za týchto okolností považoval za rozumnejšie žalobkyňu predvolať a vysvetliť jej nedostatky jej petitov, než jej to siahodlho vysvetľovať písomnou korešpondenciou. Oprávneniu súdu podľa § 60 SSP zodpovedá povinnosť (bremeno) účastníka strieť takýto výsluch; nie je zrejme, ako mohol správny súd predpokladať, čo bude žalobkyňa pri tom prežívať. Navyše je jasné, že napriek výsluchu svoju žalobu nevzala späť, a súd o nej riadne rozhodol v tom rozsahu, v akom ostala predmetom konania pred ním (teda okrem petitov VII až IX). Správny súdny poriadok neukladá súdu, aby oboznamoval účastníka so zmenou zákonného sudcu; len § 51 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch mu ukladá, aby vydal potvrdenie o prevzatí a pridelení veci. Z použitých slov „vydať“ a „prevzatie a pridelenie“ je zrejme, že toto ustanovenie sa vzťahuje na prípady osobného podania veci. Napokon, žalobkyňa z doručeného predvolania na pojednávanie mohla zistiť meno sudkyne, ktorá v jej veci nakoniec rozhodovala; správnosť pridelenia veci si mohla skontrolovať nahliadnutím do príslušnej evidencie (cit. § 51 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z.; k významu tohto ustanovenia porov. napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 37/2019).

11. Možno súhlasiť s výhradami žalobkyne, ktoré sa týkali rešpektovania voľby a ukončenia jej zastúpenia advokátmi. Správnemu súdu bolo totiž 21. decembra 2022 predložené splnomocnenie na zastupovanie pre advokáta Mgr. Matúša Nestora (č. I. 109), čím v zmysle § 92 ods. 1 CSP (použiteľného

podľa § 25 SSP aj v správnom súdnictve) dala najavo jeho voľbu ako zástupcu. Už 3. marca 2023 však tento advokát oznámil správne mu súdu zánik tohto splnomocnenia výpoveďou (č. I. 113), čím sa táto výpoveď stala voči súdu účinnou v zmysle § 92 ods. 3 CSP. Následne 16. marca 2023 tento advokát predložil súdu rozhodnutie Centra právnej pomoci, ktorým bol žalobkyňi ustanovený advokát JUDr. Peter Vrabc (č. I. 123), nebolo však predložené žiadne splnomocnenie preňho (v zmysle cit. § 92 ods. 1 CSP). Súd tak tohto advokát nemal považovať za zástupcu (pre celé konanie) a nemal mu sprístupniť spis, ani doručovať písomnosti s účinkami pre žalobkyňu podľa § 73 ods. 1 SSP, a to ani predvolanie na pojednávanie 9. októbra 2023 (č. I. 128). Už 27. júla 2023 však bolo správne mu súdu predložené splnomocnenie pre advokáta JUDr. Tomáša Taubera (č. I. 138), ktorého súd riadne predvolal na pojednávanie, rovnako ako osobne predvolal aj žalobkyňu (č. I. 121). Advokát JUDr. Peter Vrabc, ktorý nemal plnomocenstvo od žalobkyne, neurobil vo veci žiaden úkon, ktorým by akokoľvek znemožnil alebo sťažil uplatňovanie práv žalobkyne, nevzal žalobu späť, neudelil súhlas na žiaden postup súdu, ktorý by žalobkyňu ukracoval. Ak teda súd aj „akceptoval“ tohto advokáta ako zástupcu žalobkyne bez predloženého plnomocenstva, nijako sa to nedotklo žalobkyňiného procesného postavenia a procesných práv. Preto tento - hoci nesprávny - postup správneho súdu neporušil právo žalobkyne na spravodlivý proces, aby to naplnilo dôvod v zmysle § 440 ods. 1 písm. f) SSP, a to aj keby porušil právo žalobkyne na ochranu osobnosti a osobných údajov.

12. Pokiaľ ide o zvukový záznam z pojednávania z 9. októbra 2023, možno súhlasiť s tým, že v zmysle § 117 ods. 1 SSP mal byť k spisu pripojený „po skončení pojednávania“, teda v zásade bez zbytočného odkladu po ňom. Táto lehota je však len lehotou procesnou a jej nedodržanie samo osebe neznamená porušenie práva účastníka na spravodlivý proces; z obsahu spisu (záznam na č. I. 148) napokon plynie, že zvukový záznam doň bol založený 27. októbra 2023, takže ho žalobkyňa mohla mať k dispozícii počas celej lehoty na spísanie kasačnej sťažnosti a ani sama netvrdí, že by jej spísanie kvôli tomu mala sťažené. Účastník má na základe čl. 48 ods. 2 ústavy právo zúčastniť sa na pojednávaní osobne; ak sa však z akéhokoľvek dôvodu nezúčastní, ani ústava, ani Správny súdny poriadok mu nezaručujú právo následne sa „oboznámiť s jeho priebehom“ zo zvukového záznamu, ako sa to snaží konštruovať žalobkyňa. Námietka nedodržania predĺženej lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku z 9. októbra 2023 je síce vecne správna, keďže predseda súdu predĺžil túto lehotu do 5. decembra 2023 (č. I. 152) a rozsudok bol odoslaný až 18. decembra 2023. Lehota na vypracovanie a odoslanie rozsudku v zmysle § 142 ods. 3 SSP je však takisto lehotou poriadkovou, ktorá síce môže mať za následok zodpovednosť štátu za prieťahy, avšak neznamená žiadnu vecnú ani procesnú vadu konania ani samotného rozsudku.

13. Kasačný súd sa nestotožňuje ani s názorom žalobkyne, že nevykonaním ňou žiadaného znaleckého posudku porušil zásadu rovnosti účastníkov. Podľa § 119 SSP totiž správny súd zásadne vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia a v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach [akou je aj prejednávaná vec - porov. § 199 ods. 1 písm. a) SSP] podľa § 204 SSP aj bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy. Takéto dokazovanie však zásadne prichádza do úvahy len vtedy, ak obsah administratívneho spisu (vrátane odborných posudkov lekárov žalovanej) je rozporný, prípadne odporuje skutkovému stavu ustálenému v preskúmanom rozhodnutí. Skutkový stav zistený orgánom verejnej správy v tomto rozhodnutí totiž nie je len „tvrdením“ tohto orgánu v správnom súdnom konaní, ale výsledkom jeho zákonom ustanoveného postupu ako orgánu verejnej moci. Podľa už cit. § 119 SSP súd z tohto skutkového stavu zásadne vychádza a môže doň zasiahnuť len v rozsahu určenom v § 191 ods. 1 písm. d) a e) SSP, teda ak odporuje obsahu spisu, nemá v ňom oporu alebo ak sa nezistili rozhodujúce skutočnosti. Ak súd takéto okolnosti nezistí, nemá dôvod, ale ani zákonné oprávnenie zasahovať alebo voľne prehodnocovať skutkové zistenia orgánu verejnej správy. Preto ani nemusí vykonávať dokazovanie na ich zisťovanie len preto, že to žalobca požaduje. Samotné nevykonanie dôkazu navyše podľa ustálenej judikatúry neporušuje právo na spravodlivý proces ani v civilnom sporovom konaní (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. ObdoV 56/98, judikát R 32/2000, ale z nedávneho obdobia napr. uznesenie sp. zn. 3 Cdo 33/2023).

III.B Námietky voči odôvodneniu napadnutého rozsudku

14. Druhú veľkú skupinu námietok žalobkyne tvoria jej výhrady voči nedostatkom odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorý sa podľa nej nevyrovnal s viacerými jej argumentami. Podľa ustanovenia § 139 ods. 2 SSP má správny súd v odôvodnení uviesť stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov účastníkov, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkázať na ustálenú rozhodovaciu prax. Toto ustanovenie nadväzuje na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá právo na riadne odôvodnenie považuje za súčasť práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Zároveň však podľa

tejto judikatúry požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia nemožno vykladať ako povinnosť súdu dať odpoveď na každý jeden čiastkový argument účastníka konania. Špecifická odpoveď sa vyžaduje, len ak ide o argument kľúčový. No sama okolnosť, že odpovede súdu nezodpovedajú očakávaniam účastníka, neznamená porušenie práva na spravodlivý proces (porov. z posledného obdobia - naprieč senátmi - napr. uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 337/2023, II. ÚS 305/2023, III. ÚS 279/2023 a IV. ÚS 247/2023). Hoci žalobkyňa v nedostatkoch odôvodnenia rozsudku vidí nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP, nemožno tieto dva dôvody stotožňovať. Pre správnosť posúdenia veci je podstatné, či súd správne aplikoval právne normy (teda správne ich našiel, vyložil a použil na danú vec) a nie to, či v odôvodnení rozsudku uviedol všetko to, čo si žalobkyňa predstavovala. Pretože však žalobkyňa obe otázky zmiešava, bude sa kasačný súd príslušnou námietkou zaoberať spravidla na jednom mieste z jedného aj druhého hľadiska.

15. Už citované ust. § 139 ods. 2 SSP neukladá súdu, aby doslovne zreprodukoval všetky podania žalobkyne, ani aby dopodrobna opisoval priebeh konania a rozhodnutia. V obidvoch prípadoch totiž toto ustanovenie žiada, aby také zhrnutie bolo „stručné“, resp. „podstatné“. Napadnutý rozsudok v ods. 3 až 9 stručne zhŕňa, o čo šlo v administratívnom konaní pred žalovanou a ako rozhodla, a v ods. 10 až 21 sumarizuje obsah (takisto pomerne rozsiahlej) správnej žaloby žalobkyne. Citované ustanovenie takisto nežiada, aby súd v odôvodnení spomínal každý procesný úkon (napr. informatívny výsluch). Je pravdou, že žalobkyňa sa napriek predvolaniu nedostavila na pojednávanie, svoju neprítomnosť ospravedlnila zdravotnými dôvodmi, no o odročenie nepožiadala. Podľa § 114 SSP sa vec v takom prípade môže prejednať v neprítomnosti účastníka a ust. § 139 ods. 2 SSP neukladá súdu, aby zjavnú aplikáciu tohto ustanovenia vysvetľoval v odôvodnení rozsudku. Rovnako toto ustanovenie neukladá súdu, aby v rozsudku doslovne citoval každé jedno do úvahy prichádzajúce zákonné ustanovenie, a preto jeho neúplná citácia sama osebe nespôsobuje nedostatok náležitostí odôvodnenia. So žalobkyňou možno súhlasiť, že niektoré formulácie rozsudku nie sú najšťastnejšie, kasačný súd však nesúhlasí s tým, že by tieto formulácie, ako napr. odporúčanie zmeniť intelektuálnu činnosť (ods. 57) alebo konštatovanie, že sa žalobkyňa nepodrobila odporúčanej liečbe, boli zásahom do jej osobnostných práv a spôsobil rozpor odôvodnenia rozsudku s § 139 ods. 2 SSP. Odkaz na nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu v prerokovanej veci správny súd doplnil aj citáciou jeho podstatných záverov a tie sú podstatné pre posúdenie presvedčivosti aj správnosti jeho rozhodnutia.

16. Žalobkyňa obsiahlo vyčítala žalovanej porušenie rôznych jej metodických pokynov pri komunikácii s ňou (podanie a následné dopĺňanie žiadosti). Podľa § 6 ods. 1 SSP však správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú zákonnosť tam uvedených aktov verejnej správy, medzi nimi aj rozhodnutí žalovanej. Podľa judikatúry sú rôzne vnútorné usmernenia a metodické pokyny internými normatívnymi aktami (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžk 16/2019), ktoré sú záväzné iba pre subjekt, ktorý ich vydal, a z ktorých práva a povinnosti zásadne nemožno vymáhať na súde (porov. obsiahlo uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 505/2015, č. 50/2015 ZbÚS). Úlohou súdu tak nie je preskúmať, či žalovaná pri postupe voči žalobkyňi presne dodržala všetky svoje metodické pokyny; ich nedodržanie by totiž mohlo byť relevantné až vtedy, keby viedlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní, ktoré by mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej [už cit. § 191 ods. 1 písm. g) SSP]. Ani žalobkyňa v kasačnej sťažnosti nevysvetľuje, aký vplyv na správnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej mala mať okolnosť, že namiesto elektronickej komunikácie bola volaná na pobočku žalovanej. Preto nemožno vyčítať správne súdu, že tento argument nepovažoval za podstatný a v zmysle cit. § 139 ods. 2 SSP sa s ním osobitne nevyrovnal.

17. Správny súd ďalej zrozumiteľne odpovedal na námietku neuvedenia mena posudkového lekára (ods. 60 napadnutého rozsudku). Kasačný súd sa stotožňuje s názorom, že zákon č. 461/2003 Z. z. neupravuje žiadne osobitné náležitosti tohto posudku (a teda ani požiadavku uviesť meno lekára), a preto jeho neuvedenie samo osebe nespôsobuje nezákonnosť rozhodnutia a správny súd celkom správne nezaviazal žalovanú na jeho doplnenie. Prípadné prietahy v konaní žalovanej pri posúdení zdravotného stavu žalobkyne takisto samy osebe nezakladajú nezákonnosť jej rozhodnutia, pretože podľa § 109 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. nárok na výplatu dávky vzniká už uplatnením nároku, teda zásadne podaním žiadosti, a priznať ho možno až tri roky späť (§ 112 ods. 1 cit. zák.). To isté platí aj pre námietku, že žalovaná rozhodla po lehotách ustanovených v § 210 cit. zákona. Oneskorenie výplaty invalidného dôchodku, teda oneskorená realizácia vlastného rozhodnutia zo strany žalovanej, takisto nepredstavuje dôvod nezákonnosti tohto rozhodnutia (porov. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 37/2023). Rovnako spôsob doručovania rozhodnutia zásadne nie je dôvodom jeho nezákonnosti, keďže k doručovaniu dochádza až po jeho vydaní a tak nemôže byť pre jeho zákonnosť kauzálny.

18. Pokiaľ ide o samotný nárok na výplatu invalidného dôchodku, ustanovenie § 70 zákona č. 461/2003 Z. z. ako podmienku jeho priznania predpokladá invaliditu, ktorú vymedzuje § 71 takto: za invalidného

sa poistenec považuje, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (odsek 1). Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje takýto pokles a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok (odsek 2). Tento pokles sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a rovnakých schopnosti zdravej fyzickej osoby (odsek 3). Posudzuje sa na základe a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia podľa ďalšieho vývoja a ďalšej liečby a b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov (odsek 4). Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4 (odsek 5) a určuje sa v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí (odsek 6).

19. Z citovaného ustanovenia tak pomerne jasne vyplývajú odpovede na niektoré námietky žalobkyne. Predovšetkým, pre invaliditu a invalidný dôchodok nie je podstatné, či pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je alebo nie je spôsobený pracovným úrazom. Ani tento pokles sa neurčuje porovnaním doteraz vykonávaného zamestnania s následnými schopnosťami; pokles na účely invalidity sa určuje porovnaním schopností poistenca so schopnosťami zdravých osôb. Tým sa odlišujú od dávok úrazového poistenia, ktoré sú určené na krytie následkov pracovných úrazov (a chorôb z povolania) poškodeným (§ 83 zákona č. 461/2003 Z. z.). Na krytie poklesu pracovnej schopnosti slúži úrazová renta podľa § 88 cit. zák. a podľa odseku 1 a 3 tohto paragrafu sa práve tento pokles posudzuje vo vzťahu k doterajšej činnosti zamestnanca. Inak povedané, kým podmienkou invalidity je pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť ako takú, podmienkou úrazovej renty je pokles schopnosti vykonávať doterajšie pracovné úlohy. Žalobkyňa však neuplatnila nárok na výplatu úrazových dávok, ale invalidného dôchodku, a preto nemožno vyčítať žalovanej, ak sa v súlade s cit. ustanoveniami nezaoberala ani otázkami pracovného úrazu, ani poklesom schopnosti vykonávať doterajšie zamestnanie. Rovnako podmienkou invalidity nie je (sama osebe) uznaná práceneschopnosť, pretože tá je podmienkou priznania nemocenského (§ 33 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), ktoré však nie je predmetom tohto konania. Už správny súd správne uviedol, že o dočasnej práceneschopnosti nerozhoduje žalovaná, ale príslušný lekár v zmysle § 12a zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

20. Podľa § 153 ods. 3 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť úlohou lekárskej posudkovej činnosti dôchodkového poistenia. Lekársku posudkovú činnosť vykonávajú podľa § 153 ods. 5 cit. zák. posudkoví lekári pobočky a posudkoví lekári ústredia žalovanej za osobnej účasti poistenca alebo poškodeného, ak posudkový lekár neurčí inak; podmienka osobnej účasti musí byť splnená vždy, ak o to poistenec alebo poškodený požiadajú. Podľa judikatúry musí byť z lekárskeho posudku zrejme, akými úvahami sa pri posudzovaní zdravotného stavu poistenca riadili a aj dôvody určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia s prislúchajúcou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (porov. v tomto smere ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. jeho rozhodnutia sp. zn. 1 So 97/2005, judikát R 29/2007, sp. zn. 10 So 97/2014 alebo sp. zn. 1 So 72/2015, ale aj rozsudky tunajšieho súdu sp. zn. 9 Sk 7/2021, 9 Sk 11/2021 a 7 Ssk 67/2021 a ďalšia nadväzujúca judikatúra). Správny súd skúma, či obsah posudku nie je v rozpore s obsahom lekárskeho nálezov alebo niektoré lekárske nálezy vôbec nezohľadňuje, alebo svojou celkovou skladbou nie je nepreskúmateľný. Nemôže však voľnou úvahou nahradiť odborné závery posudkových lekárov vlastnými závermi.

21. Správny súd v napadnutom rozsudku postupoval v zhode s citovanými ustanoveniami, keď posudzoval náležitosti a obsah odborného posudku posudkovej lekárskej ústredia z 9. septembra 2021. Ako už bolo vysvetlené, tento odborný posudok je súčasťou administratívneho spisu, na ktorom sa zakladá skutkový stav zistený žalovanou (pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45 % od 4. augusta 2021). Nejde len o akési „tvrdenie“ žalovanej, ktorému by mal súd prisudzovať rovnakú váhu ako „tvrdeniu“ žalobkyne. Naopak, podľa cit. § 119 SSP správny súd z takto zisteného skutkového stavu zásadne vychádza. Správny súd v zhode s citovanou judikatúrou preskúmal obsah odborného posudku a správne dospel k záveru, že tento posudok zohľadňuje všetky predložené lekárske správy. Podľa kasačného súdu je zrozumiteľné aj jeho vysvetlenie, že až do mája 2021 bola žalobkyňa liečená pre akútne stresové reakcie a až potom sa u nej diagnostikovala iná depresívna epizóda, ktorej pretrvávanie sa potvrdilo aj v auguste 2021. Podľa už cit. § 71 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. sa je dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom až taký stav, ktorého zlepšenie podľa poznatkov lekárskej vedy nemožno očakávať aspoň jeden rok. Zo znenia citovaného ustanovenia je zrejme, že ani samotné

trvanie určitej choroby jeden rok nepostačuje, ak nebolo možné predpokladať, že by také obdobie trvalo. Žalobkyňa síce bola od januára 2020 v starostlivosti psychiatra, ale po kúpeľnej liečbe sa jej stav prechodne zlepšil a zhoršil sa znova následne kvôli partnerským nezhodám a izolácii. Záver, že zlepšenie zdravotného stavu žalobkyne, nepriaznivého v dôsledku depresie, sa nedalo očakávať až potom, čo jej bola opakovane diagnostikovaná, je podporený obsahom administratívneho spisu.

22. Nedôvodné sú aj ďalšie výhrady žalobkyne proti postupu posudkových lekárov. Pokiaľ namietala, že odborný posudok z 20. apríla 2021 vypracovala posudková lekárka pobočky, ktorá nemala špecializáciu na posudkové lekárstvo, treba pripomenúť, že podkladom preskúmaného rozhodnutia je odborný posudok z 9. septembra 2021. Ten vypracovala posudková lekárka ústredia žalovanej (pracoviska v Košiciach), ktorá má špecializáciu na posudkové lekárstvo. Podľa § 153 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. posudkový lekár môže posúdiť dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav poistenca v prítomnosti prísediaceho lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore, takéto rozhodnutie je však vecou samotného posudkového lekára. Citované ustanovenie nepredpokladá, že by o takéto posúdenie mohol žiadať poistenec, ani neustanovuje prípady, kedy by takéto posudzovanie bolo povinné. Tvrdenie žalobkyne, že jej prípad je náročný, je rýdzo jej subjektívnym názorom a ani v kasačnej sťažnosti zmysluplne nevysvetlila, v čom má táto náročnosť spočívať. Podľa § 153 ods. 8 pri výkone posudkovej činnosti spolupracuje okrem iného s praktickým lekárom a ošetrovateľom, a preto zodpovedá zákonu, ak posudková lekárka pobočky komunikovala s týmto lekárom. Ak aj (podľa žalobkyne) ovplyvňovala tohto lekára pri vystavení práceneschopnosti, potom nie je vôbec zrejmé, že by sa to prejavilo na obsahu odborného posudku o invalidite z 9. septembra 2021, ktorý bol podkladom preskúmaného rozhodnutia. Posúdenie zdravotného stavu bez prítomnosti žalobkyne malo oporu v § 293eu zákona č. 461/2003 Z. z., ktorým sa na obdobie (aj) mimoriadnej situácie (porov. § 293er ods. 1 a uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. marca 2020) vylučovalo uplatňovanie práve časti vety za bodkočiarkou v § 153 ods. 5.

23. Už správny súd odkázal žalobkyňu na ustanovenie § 135 ods. 1 SSP, podľa ktorého je pre súd zásadne rozhodný stav v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia orgánu verejnej správy. Z tohto dôvodu nemôžu obstať odkazy žalobkyne na lekárske posudky úradu práce, sociálnych vecí a rodiny z 20. decembra 2023, teda viac než dva roky po vydaní rozhodnutia žalovanej z 27. októbra 2021. Odborný posudok o invalidite z 9. septembra 2021 totiž zrozumiteľne vysvetľuje, že napriek určitým začínajúcim zmenám na chrbtici je neurologický nález negatívny, bez prejavov dráždenia nervov, úbytku svalovej hmoty alebo zmeny citlivosti. Tieto závery pritom majú oporu v obsahu správ neurológa, ktoré sú súčasťou administratívnych spisov. Preto sa kasačný súd nestotožňuje ani s námietkami žalobkyne, že by lekárske posudky úradu práce dosvedčovali nesprávnosť odborného posudku žalovanej o invalidite. Už len na dôvažok treba doplniť, že lekárske posudky úradu práce podľa § 11 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia nie je lekárskou správou alebo údajom zo zdravotnej dokumentácie, ani komplexným funkčným vyšetrením alebo jeho záverom, ani správou praktického lekára, ošetrovateľa alebo lekára s príslušnou špecializáciou, na základe ktorých sa v zmysle § 71 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. posudzuje invalidita. Navyše, jeho účelom je ustálenie miery funkčnej poruchy podľa § 2 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z., ktorá nezodpovedá pojmu miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (porov. v tomto smere rozsudok tun. súdu sp. zn. 7 Ssk 19/2023).

24. Žalobkyňa však v správnej žalobe okrem iného žiadala uložiť žalovanej, aby ju nezaťažovala kontrolnými lekárske prehliadkami. Podľa § 153 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. posudkový lekár posudzuje pri kontrolných lekárske prehliadkach zdravotný stav a schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť v určitých lehotách. Podľa § 227 ods. 2 písm. c) cit. zák. je poistenec zásadne povinný zúčastniť sa na posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely poskytovania dôchodkových dávok. Posudzovanie zdravotného stavu, pokiaľ prebieha za osobnej účasti poistenca a ten je povinný sa ho zúčastniť, je v podstate faktickým postupom posudkového lekára žalovanej. Žaloba žalobkyne tak v tejto časti smerovala v zásade k tomu, aby sa žalovanej zakázalo podrobovať ju tomuto faktickému postupu. Taká žaloba by svojím obsahom mohla byť napríklad žalobou proti inému zásahu v zmysle § 252 ods. 1 SSP a správny súd sa tak v napadnutom rozsudku mal zaoberať tým, či skutočne ide o iný zásah v tom zmysle, ako ho vymedzuje § 3 ods. 1 písm. e) SSP, či sú prípadne splnené ďalšie podmienky pre rozhodnutie súdu o takejto žalobe a, v kladnom prípade, či daný zásah je alebo nie je nezákonný (porov. § 260 a 261 SSP). Z úvah uvedených v ods. 59 napadnutého rozsudku je zjavné, že správny súd sa žiadnou z týchto otázok nezaoberal, čo žalobkyňa opodstatnene namietala vo svojej kasačnej sťažnosti.

IV.

Záver

25. Zo všetkých uvedených dôvodov kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná len vo vzťahu k tej časti konania, v ktorej sa žalobkyňa domáhala zakázať žalovanej, aby ju zaťažovala kontrolnými lekárskymi prehliadkami. Preto kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zrušil napadnutý rozsudok v tejto časti a vec vrátil správneho súdu na ďalšie konanie. Pretože vo zvyšku nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, podľa § 461 SSP ju zamietol.

26. Správny súd rozhodne o žalobe v zrušenej časti znova, viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí.

27. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.